

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΞΕΙΔΙΑ

ΤΟΥ Κ. ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

ΣΤΟ ΣΟΥΦΛΙ

Το Σουφλί, την ημέρα που έφτασα σ' αυτή, αν και γιόρταζε, έπλεε στή πλατιά και στην ήσυχία των νερών

αυτό, αν και γιόρταζε, έπλεε τού "Έθρου, που τό είχαν καλύσει.

Τά άτέλειωτα μορεβένδρα του έβξχαν μέσα από τή άσπρη νερά, σαν κοπέλλες ντροπαλές, που στέκοντα για νά καθρεφτιστούν.

Ήταν ημέρα τών Βαίων, κ' ό κόσμος έβγαυε καλοντυμένους και γιορτασούς, από τή εκκλησία. Μά στή χείρα τους δέν κρατούσαν βάρια, αλλά κλάδους από νεροτιές, σουγυτιές, όπως τή λένε εκεί πέρα.

Τι λέξις είνε αυτή ή σουγυτιά ; Έλληνοτουρκική, από τό σουσ νερό, και τήν Έλληνική ιτιά, άσπρωιάς. "Η σουσ μου έβίγησε ό σούρος φίλος ιατρός, ό έβέχων ιστορούς και λογογράφους Θράξ κ. Κωνστ. Κουρβιδής, γερονταστής και άλιστε ύπαιθρός και Γενικός Διοικητής τής Θράκης, γλωσσολογικής, Τουρκομαθής και

Τύπος παλιού σπιτιού στο Σουφλί. Οικία Μπαντέλα

πατέρας τών Μακεδονικών χρονογραφημάτων, δυνατόν να παράγεται από τό Τουρκικών όμηια εγκύβητο και τό σουσ νερό, που σύνθετα σημαίνει : «άσπρωτό νερό, ενεργοποιητής δηλαδή ; "Αλλά, είτε Έλληνοτουρκική είνε ή σουγυτιά (νεροτιά), είτε άλότουρκική φρονιμότητα, τί θέλει ή νεράδα αυτή, ή είσιωλοταρική, ή οδύβουτε πατήσαα μέσα σε χριστιανικούς ναούς, να παρουσιάζεται εδώ ως έμβλημα δόξης και αντί δάφνης μέσα στην εκκλησία ;

Ό κ Τόγας μου έλεγε ότι ή δάφνη δέν εύδοκμεί διάλου στο Σουφλί.

Ό δήμαρχος Σουφλιών όμως κ. Νάνος με βεβαιώνει έξ άντιθέτου ότι ή δάφνη εύδοκμεί και παρασκευάζεται και στο Σουφλί, αφού έχει και αυτός δύο δένδρα δάφνης στού σπιτιού του τήν αλλη.

Άλλοι λοιπόν έρχεται τό μυστηριώδη αυτό.

Επειδή δέν υπάρχουν δηλαδή άρκιές δάφνες στο Σουφλί, για να έπαρξουν για όλους τούς χριστιανούς κατά τήν ημέρα τών Βαίων, ό ιερέας τών ναών τής πόλεως Έστελαν κ' έφεραν δάφνες, δέν ξέρω από ποό μέρος τής Θράκης, ισοβαλλόμενα σε Έξωα μεταφορές, ναύλων, χαμαλιών και κοιβαλιών...

Έτσι τά Έξωα αυτά, για κάθε εκκλησία, ανέβαιναν κάθε χρόνο σε 500 δραχμές, ενώ ή εισπραξία από τών βαίων τή διανομή, μετά τό χρονοφίλια και τό Χρόνια Πολιά, κλπ., δέν έφθαναν ποτέ τής 200 δραχμής. Άνωστοελλής λοιπόν ό προπολογισμός και ήματα στην έπιχειρήσει...

Τι έπρεπε να γίνει ;

Νά χάνουν κάθε χρόνο ό ιερέας εκατό δραχμές και δικαιοσύνη, χάνει τού έθιμου και τών πιστών ; Κι έπειτα, είνε τάχα γεγονός ότι στή Ίερουσόλια δέχτηκαν με δάφνες τό Χριστό κ' όχι με άλλα δένδρα και κλαριά ; Και τρίτον, μήπως δέν λέει και τό Εβανγγέλιο ότι δειχτήκανε τών Ίησού κματά βαίων και κλάδους ;

Αυτοί ό κ λ α ο ι κ τι θά ήτανε ; Κλάδοι άλλων, βεβαίως, κλαρίων, εύλογημένον κ' αυτών από τόν Θεό, αφού ήσαν έθιμογενημάτ του ... Γιατί, λοιπόν, αντί τών άσπρωτών δαφνών, δαφνών πολιτείας, να μη δεχτούν τών ταπεινών Χριστό και στο Σουφλί με κλάδους δαφνών άλλων δένδρων, από τό άσπια ή πόλις άφθονεί ;

Γιατί να μη στείλουν τούς ναούς με κλάδους από μορεβένδρα ; Άλλά τά μορεβένδρα καλλιεργούνται στο Σουφλί με έμπειρία πολλή, όπως στην Πελοπόννησο τ' άμπελιά. Τό μέρος είνε ορητορογικό. Και έπειτα τά μορεβένδρα πολυάνθη έκει πο άσπρωτά χρησιμοποιούνται για τούς μεταξοσκώληκες, και έχουν και νοκορυφούς. Κατά συνέπεια, και πάλιν δέν συμφέρει ό λογαριασμός.

Τότε ;

Τότε, ως είνε καλά ό Έθρος, ό μέγας τών Θεαζών, μά σφρά κ' έναν παλιό καιρό Θεός, που πλημμύρισε τά χωράφια, άγλαμάζει παντού ή μητέρα γη και γεννά νεροτιές και πύριον πλήθος από αυτές στο διάβα του ...

Άρθρονες και δωραίν δηλαδή ... Κι Έχουν και τούτο τό προτερήμα : πός είνε τήν έποχή αυτή πάντοτε άνθισμένες, με κίτα πρασινοπούς

Σουφλιώτικη ένδυμασία

θυσιάς, που τούς λένε, αν δέν άπατάμαι, ό γειωπόνοι εύθνηρα. Νά λοιπόν που και ή πύριτα μένει έτσι άκέρεια, κ' ό επίτροπος τής εκκλησίας χορτάτος, δηλαδή δέν διακινδυνεύει τά χρομάτα τού ναού.

Κι' έτσι, ό Χρ.σός εισέρχεται κάθε χρόνο στο Σουφλί, τή δοξασμένη τών Βαίων ημέρα, γενομένου δεστούς με ύμνους και νεροτιές ...

Κι' αν δέν ήτανε κ' αυτές, θά βρισκότανε κανένα άλλο δένδρο, που να άφθονή εκεί και να μη στοιχίζει.

*** Άλλά όχι μόνον δάφνες δέν έχει τό Σουφλί, μά ούτε και...ψάφια ! τών Βαίων.

Είς μάτην ό Έθρος εκτείνει τά νερά του ως τά κρόθουρα τής πόλεως, αγκαλιώζοντας τών καϊοκών τις συκαμητιές και μεταβάλλων τούς άπειρόντους μαορώνας του σε λιμνοθάλασσες άνειρησιμένες. Ψάφια δέν τούς δίνει. Είνε ταγκοήνης Θεός και στο ζήτημα αυτό.

Τι κ' αν τό πολίχθον — πός άλλοτως να τό ποίμε ; — Λευδαγιάς, είνε λίγο παρακάτω ; Ψάφια δέν θά βρής, ούτε για δείγμα, στο Σουφλί. Στο ρεστοφών του κ. Καζακίδου, όπου έτρωγα τήν ημέρα εκ τών τών Βαίων, είχε κρέατα ψητά, είχε κρέατα μαγειρευτά, κρέατα βραστά, είχε κρέατα εντόρθεα, κρέατα κρύα και ζεστά, είχε ακόμα και μαγειρισμένον έβρασιον, αυσχάλινον, αλλά ψάφια δέν ύπσχονταν.

Μήπως είνε Πάσχα σήμερα, εδώ πέρα, στο Σουφλί ;

- Όχι, είνε τών Βαίων, μου άπαντούν.
- Τότε γιατί έχετε τή μαγειριστάσ λαμιαράκη ;
- Λοιπό μαγειριστάσ θέλουν ό εκόριον πελάταισ.
- Ψάφια γιατί δέν μαγειρεύετε ;
- Λοιπό δέν ύπάρχουν.
- Μπακαλάρος δέν ύπάρχει στο Σουφλί ;
- Υπάρχει, αλλά δέν μπορούνε να τόν φάνε ό εκόρια πελάταισ !...

Ό εκόριον πελάταισ, που βιάζοντα να φάνε μαγειριστάσ, φαγητό καθαφός Ποσειώνιο, και δέν μπορούν να φάνε μπακαλάρο τών Βαίων, είνε ταυτότερο, βέβα, α υπάλληλοι τών εκεί άλλων κρατιών γαιφίων.

Πρό τής ιδιοστορίας αυτής συζήτησις πλέον δέν χωρεί.

— Πάρε μου, λέω, δυό σαφδέλλες άρμυρές από τ' άνωταρικό μπακαλάρο. "Η...μήπως τό άπαγορεύουνε κ' αυτό ό εκόριον πελάταισ ; ...

— Όχι !...

Εδτιγώς κάποιος εγούμαινός — ψάφι μεγάλο ποταμίσιο — χιάσει τά νερά του και έκβαρθείσει εδώ, έπισε στή χείρα του κ. Τόγια, κ' έτσι γιόρτασα και έγώ έθιμοεπεσός τά Βάρια, στη Θεσική αυτή έσχατιά, με ένα πάτο στεφανωμένο με τήν Έλληνικοτάτην και νοστιμωτάτην τής ημέρας σφοδραλιάν !...

Τό βράδυ, έσημο τό Σουφλί. Κλισιτά τά μαγαζιά του κ' όλη τήν ημέρα. Φως άόνηατο στούς δρόμους του. Σιωπή. Βαρειές κ' άτέλειωτες ή όρες για τόν Έξο ...

Μά κλαπέντα άκούγοντα από ψηλά. Είνε ή όλονικια τού «Νημφίου»...

Μεγάλος, εύφης, όμοιος και πλούσιος τού Σουφλιού ό νάος. Ό ένας που είδα, ό τού Άγιου Γεωργίου, αν δέν άπατάμαι, Βασιόημο τό τέμπλο του. Είλο σκαλιστό. Έργον τέχνης, χρόνου και ύπονησις.

Με μυστικοπάθεια Βυζαντινή, ή ιεροτελεστία τού «Νημφίου». Ημέρας, μέσα στον άπείρανο ναό. Σάν σπέσι ό άνθηρατος. Τρείς ιερείς τελετουργούν αγνά και διακριτικά, με άμια κατάμαρα. Στη μέση, μια μεγάλη είκόνα τού τοναμένου Ίησού, ντυμένου τήν κόκκινη χλαμίδα και κρατιούτος τού έμπαιρωτό τού κάλυμα. Μεγάλης λαμιάδας, με μαρμαρές κατόμαρες κορδέλλες, σε δυό βαρεά μανουάλια, δε-

Γυρτόπουλα στούς δρόμους τού Σουφλιού, που κατακαλύεται τις ημέρες αυτές από Γύφους, οι οποίοι φτιάχνουν τα καλάθια για τα κουκοιλια.

Άλλος τύπος παλιού σπιτιού στο Σουφλί. Οικία Χαραμπάρα.

Βουσκις από τά γύρω τού Σουφλιού χωριά

ξιά κι' άριστέρα. Και τή εκκλησίασμα έμπρός του τσιάζει τή εύωχ
του, προσκυνώντας...

Κυριάζω τή ναύ.
Νοικουρεμένοι οι Σουφλιώτες. Συντηρητικοί. Δέν έχουν αθούσα γιά
θέατρο ή κινηματογράφο στό Σουφλί, διατηρούνε όμως τή εκπαίδευση
στό γυμνασιόνη τού ναού !...

Δεξιά κι' άριστερά, άπάνω από τούς ψάλτες, τή λάβαρο τών συλλό-
γων, τών συντηριών και τών...άτόμων !...

Έχουν και τή άτομα λάβαρο στό Σουφλί, όπως οι παλιοί οι φρονι-
δόραχοι ;

Φαίνεται, πως θά έχουν.

Γιατί όδύλα στό λάβαρο τών κορητοφόρων και τών «παντοπωλών»
νά και ένα, πού γράφει μέ μεγάλη μαύρα γράμματα : «Χρυσή Γκιότση,
Μαΐας !...

Θά ήταν έννεα περασμένες, όταν προσάραξα πάλι στόν Καζακίδιο.
"Οχι γιατί πεινόωσα. Στά μακριά τή μέρα και έν ημέρας έορτών, τού
φρά ένει μιά άπασχόληση γιά σκόταμα τού χρόνου ! Άλλοίμονο, έν
πιά νά κομηθής από τις έντα !...

—Άπόψε τι θά φάμε ; ρωτά.

—Έχω άρνι τού γάλακτος ψητό, έχουμε και πάλι μαγειρίτσα, έχου-
με τραχανά θηγαניתή τής ώρας, κρέας μέ κρημιδοπούλα και κρέας
μέ σπαράγγια...

Οί γυροδένι εμιακόσια παρήγγειλαν μπαρζόλες.

—Έχουμε κρέας μαιντανό... συνέχισε τή γρασούν.

—Καλά, φέρε μου μιά σαβέλλα άρμυρή τού βαρελιού, από τή μω-
κάλικο...

—Άδόντου, γιατί έχει κλεισίει ! Λίγο κρέας καταμά, θέλετε ;

—Κρέας, και κρέας, και πάλι κρέας ! Θηροτροφείο έν' έδώ ! ; ; ; ;

Πάρε μου μιά ρέγγα.

—Σήμερα, τέτοια μέρα, τή μπακαλίκα δέν ένει άνοχητά !...

Και δέν είχε άδικο. Βράδυ Κιρκασής τών Βατών. Άρχη τού μαρτε-
ριού τού Σατήρος. Η εκκλησία άνοιγε τόν πόνο της, και ή καρδιά
της χτυπούσε θιά, άργά και ποσειμένα. Οι ήχοι πέφτανε άργα, σιγ-
κρατηνικοί, μέσα στό σκοτάδι τής
πόλεως, πού σιωπούσε, σάν φοβι-
σμένη, και ήσυχάζε. Πέφτανε
σάν σταλακτοί δακρυών, άπάνω
σ' ένα λάσκο μ' άκίνητο νερό...

Μά γιά τή συμπληθητικότητα
Σουφλι και τή ζωή τού έχουμε
νά πούμε κι' άλλα πολλά, σ' άλλο
φύλλο.

ΣΤΑΜ, ΣΤΑΜ.

ΑΠ' ΟΣΑ ΔΙΑΒΑΖΟΥΜΕ

ΜΙΚΡΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Μιά κυρία τής άνωτάτης άριστοκρατίας τού Παρισίου, μάζεσε έρά-
νος μέ ήμέρα, μαζί μέ έπιτροπή άλλων κυριών. Συναντώνται στό
δρόμο τόν κ. Π... , έναν νεώλυτο, πασιγνώστο γιά τή φ λαγυρία του.
τόν πλησιάζει και τού ήχησε τή συνδρομή του.

—Δέν έχω τίποτε νά σου δώσω !... εστε ό κ. Π... .. ένιχνοντας τή
μούτρα του.

Ψάχραμη ή έκλεκτή κυρία, άπλωσε τή χέρι της μέ είκοσι φράγκα.
λέγοντάς του :

—Πάρε λοιπόν αυτά, καλέ μου άνθρωπε !... Είστε άτοπος και γιά
τούς άπόρους γίνεται ό έρανος αυτός !...

Ο Ρουαγιέ -Κολλάρ, καθηγητής τής Νομικής Σχολής τού Πανεπι-
στημίου τών Παρισίων, εξήταξε μιά ήμέρα έναν τελεόφοτο, ποδώνε
έξετασίες γιά πτυχίο.

—Τι ένει γραμματίο ; τόν ρώτησε. Και ποιά ή διαφορά του από τή
συνλλαγματική ;

—Ένε... ένει... "Ω, κύριε, καθηγητά, δέν ξέρω αυτό τή θέμα καλά,
γιά νά δώσω μιά ίκανοποιητική άπάντηση !... τραύλισε μέ ειλικρίνεια
ό φοιτητής.

—Είστε πολύ εύτυχής, φίλε μου ! ψιθύρισε ό καθηγητής, πνίγοντας
ένα θλιβερό στεναγμό.

Ός γνωστόν, ό Ρουαγιέ -Κολλάρ ήταν διάσημος τόσο ός έπιστήμη,
όσο και γιά τή άτελείωτα...χρηή του !...

Σέ κάποιον ματαιόδοξο νέο, ό όποιος
έκαυγάτο διαρκώς γιά τούς ένδόξους
προγόνους του, ένας λόγιολογος, άλλα
σοφός άνθρωπος, ελπε τή έξης :

—Μοιάζεις μέ τις πατάτες, νεαρέ
μου !... "Όλη σου ή αξία ένει...θαμμέ-
νη κάτω από τή γη !...

ΓΙΑ ΝΑ ΜΑΘΗΝΕΤΕ

ΚΑΙ ΝΑ ΔΙΑΣΚΕΔΑΖΕΤΕ

—Οί ίθαγενείς τής νήσου 'Υάπ, τού συμπλεγματος τών Καρολίνας
νήσων, μεταχειρίζονται όπως συναλλαγές τους τα...τετατωδέστερα νο-
μοίματα.

—Τά νομίσματα αυτά ένει μεγάλα σάκ...ρόδες κάρφου και κατα-
σκευάζονται από ξύλο. Έχουν διάμετρο 3.60 τού μέτρου και ζυγίζουν
άρακτές όνάδες τού καθένα.

—Έτσι, έπειδή δέν υπάρχει κίνδυνος νά τούς κλέψη κανείς τή πε-
ρίεργα αυτά λερτά τους, α ίθαγενείς τ άφήρουν έκτεθεμένα έξω από
τις καλύδες τους.

—Τέτοια νομίσματα είχαν και οι άρχαίοι Σπαρτιάτες, γιά νά κατα-
τήσουν τόν πλούτο...άχρηάστο και περιττό θάρος !...

—Στά διάφορα χωρία τού Μαρκόου υπάρχουν περισσότερες από
100 Εθιωμαίες γυναικες, ή όποιες έχουν καταμνη ένει...τά δια-
κεδασούν την άνια τής τού μετόνης ζωής τους.

—Όλες ή ιδιότητες αυτές κυρίες ήσαν πόν λιπονωμάτες, και
τραντομένες μάλιστα.

—Στήν Άμερική, ή μηχανές πού πλένουν και σκοπιζουν 2-3 χιλιά-
δες μάτα την ώρα, άπασχολούν μόνον δύο ανθρώπους.

—Η κατασκευή τής πούσας χρονολογείται από τόν 4ον αιώνα π.Χ.

—Ο 'Άγγλος φυσιοδίης 'Ολίβερ Παϊν άναφέρει σ' ένα βιβλίω
του ότι είδε πεταλούδες νά πετούν σέ ύψος 6.500 μέτρων !

—Νά τελευταία χρονα, χάρις σ' έρεοπλάνα, έξερουμε τή διάφορα
ψη, στό άποία πετούν τή έντομα και τή πουλιά.

—Μέχρι πρό τινος όμως όλοι πίστεναν ότι ποιά λίγα πουλιά πετοί-
σαν ψητότερα από ένα μίλι.

—Άλλά τόν προποραμένο χρόνο, ένας 'Ελβετός αεροπόρος, ό Καρ-
τιέ, προσεβλήθη από έναν αετό, ένύ πετούσε μέ τή αεροπλάνο του εις
ύψος 7.500 μέτρων.

—Ο αετός ένει κομμάτια από την έλικα, άλλα και τή αεροπλάνο
έπαθε σοβαρές ζημιές.

—Τ' άποθημιακά πουλιά ταξει-
δεύουν εις ύψος 900, 1.200 και 1.
500 μέτρων. Φαίνουν δε στό ύψος
αυτό ζητώντας νά βρούν έντοικά
ρεύματα άέρος, ώστε νά δεικνολί-
νονται στην πτήση τους.

—Η άγριόπαπες και ό κίρκος
πετούν ένα μίλι ψηλά. Τό γεράκι
εις ύψος 1.500-2.000 μέτρων, και
ό κόκκορ τών 'Ανδεων στό μεγα-
λύτερο ύψος πού φτάνει πουλί : σέ 9.000 μέτρα δηλαδή !...

—Τά κλεφτοφάναρα δέν χρησιμοποιούν στός ανθρώπους γιά νά βέ-
πουν μόνον στό σκοτάδι, άλλα και γιά νά κινηθούν και νά συλλαμβάνουν
ζωντανά τ' άγρια θηρία !...

—Έίλος τή κινήη τής τίγρης μέ τή κλεφτοφάναρο ένει εύκολώ-
τατο, και τούτο γιά τή έντεφλετικό φως τού έντονιζέται σχεδόν και
καθλώνει την ήγρη στή θέα της.

—Ο περιόρητος 'Άγγλος αεροπόρος Μάξουελ Κάουτελ, όταν
έξερευνούσε τή θηρική του Κοκό, γιά νά βρη χροσάφι, άναγκάστη-
κε λόγω βλάβης τού αεροπλάνο του νά προσγειωθεί 140 μίλια μακριά
από τή βάση του.

—Χάρις όμως σ' ένα κλεφτοφάναρο πού είχε, και τού όποιο άναβε
κατά διαλείμματα, κατάρθωσεν νά κρατήσει όλη τή νύχτα εις άπόσταση
τά άγρια θηρία, πού τόν είχαν περικελίσει μέ άπίληρη σ'ε διαθέσει.

—Ο έπιστομητες τελευταία άνεκαλύψαν ένα άριστά περιεργό μηρά-
νιμα, μέ τή όποιο μοτορύν νά φωτογραφήσουν τούς κάλυμους τής καρ-
διάς τού ανθρώπου !...

—Η σποικιή αυτή, ή όποια έχει τή μέγεθος μιάς κοινής φωτογρα-
φικής μηχανής, όνομάζεται ήλεκτροκαρδιογράφος.

—Τελευταίος, ένας 'Ελβετός, όνομαζόμενος Ρόμπερ Κορό, έπαθε ά-
πό τή υπερβολικό τράνηνομα συμφόρησης και πέθανε !...

—Στό ένι'φριο της Ρέτζιντ Παρκ, στό Λονδίνο, μετεφέρθη από
τά τροχαία νερά τού 'Ινδικού άέκαιου ένα περιεργότατο ψάφι.

—Τό ψάφι αυτό συλλαμβάνει τή λεία του μέ τή βοήθη ά ενός...εφε-
δόλερσ, μέ τή όποιο τή ώπλιση ή φώς.

—Κολιματεί δηλαδή λίγο κάτω από την έπιφάνεια τού νερού, όποια
νά δη καμιά μίτρα, άτ' αυτές πού καθνεται και έξοποφρύνονται πάνω
στά έπιπλέοντα στό νερό φύλλα.

—Άμείσις τότε την προβολή μ' έναν μικροσκοπικό, άλλα ισχυρό-
τατο πίδακα νερού, μέ τέτοια δέ καταληρητική εύτοχία, ώστε ή μίτρα
μένει νεκρή και την καταθροβήζει.

—ΈΤην πρώτη μέρα πού θά φερόσω αυτή τή στολή, ή μητέρα μου
θά πεθάνη !

—Αυτά τά λίγα λόγια έλεγε επί σπηνης ένας νεαρός ήθοσοός, ό
Λευή Κάρντεϊ, σ' ένα καινούργιο έρ-
γο, πού είχε άνεβαστή τόν περασμέ-
νο μίτρα σ' ένα Βιεννέζωο θέατρο

—Την έπομένη όμως τής προμερας
τού έργου αυτού, ό έν λόγω ήθοσοός
έλαβε ένα τηλεγράφημα, διά τού ό-
ποιου τού άνηγγέλλετο ό θάνατος τής
μητέρας του ! Ο ΣΥΛΛΕΚΤΗΣ